

Govor predsjedatelja Stalnog izaslanstva Parlamentarne skupštine BiH u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe Bakira Izetbegovića na redovitom zasjedanju PS Vijeća Europe u okviru teme "Rješavanje imovinskih pitanja izbjeglica i raseljenih osoba"

Strazbur, 28. siječanj 2010.

" Cijenjeni Predsjedniče, drage kolege

Zahvaljujem se reporteru na zaista svaobuhvatnom izvještaju.

Moja zemlja, Bosna i Hercegovina nažalost ima ogromno iskustvo sa problemom izbjeglica i rješavanjem pitanja povratka njihove imovine. Povratak imovine, barem one koja nije uništena, je u velikoj mjeri riješeno, i to je omogućilo značajan povratak ljudi. Ali nije omogućilo i masovne tzv. manjinske povratke, a time i reintegraciju multietnične, nacionalno izmiješane zajednice kakva je nekad bila. Za normalan život povratnika nije dovoljna kuća ili stan, potrebna je prije svega sigurnost, zatim zaposlenje, školski program koji ne stvara osjećaj građanina drugog reda kod povratničke djece.

U članu 4. draft rezolucije nude se tri prihvatljive solucije za restituciju protjeranih osoba – povratak na predratnu adresu uz osiguranje sigurnosti i dostojanstva, lokalnu integraciju u mjestu u kom se osoba trenutno nalazi, i preseljenje unutar ili van granica zemlje. Mislim da je na tlu Evrope potrebno učiniti posebne napore da bi se postigla prva solucija – siguran i dostojanstven povratak na predratnu adresu. Masivan povratak ljudi u domove iz kojih su istjerani bi obeshrabrio neke buduće planove o nasilnom premještanju naroda i promjenama granice. Takva poruka je vrijedna truda.

U tom smislu neophodno je vratiti i svu imovinu vjerskih zajednica, te ponovo izgraditi najmarkantnije objekte koji imaju poseban psiholški i simbolički značaj za očuvanje identiteta i kulturnog nasljeđa svake pojedine zajednice. Dizanje iz mrtvih čuvenog mosta u Mostaru je bila najbolja poruka i povratnicima i rušiocima. Mostaru je potrebna i obnova markantne pravoslavne crkve kako bi Srbi osjetili da je Mostar ponovo i njihov grad. Slično je sa Bošnjacima Banja Luke i Foče koji čekaju na povratak prelijepih džamija Ferhadije i Aladža. Ove džamije nisu samo dio bosanske kulturne

baštine, one su bile objekti od posebnog značaja za svjetsku baštinu pod zaštitom UNESCO-a.

Integracija izbjeglica u zemljama koje su im dale azil, povratak imovine koju će zatim prodati ispod cijene, nekakve kompenzacije... To jesu kakva-takva rješenja, ali to nisu rješenja za Evropu XXI vijeka. Ali povratak većine ljudi na njihove predratne adrese, obnova većine bitnih zgrada koje su svojevrsni ankeri za identitet ljudi, to jesu. To je lekcija za sigurniju budućnost. Svaki napor, potrošeno vrijeme i novac u tu svrhu ce se isplatiti svima". (kraj)